

23.11.12

101b → (ר"ע אומר אף הקורא בספרים החיצונים) 100b

Note: a significant segment of our סוגיא – relating to “ספרים החיצונים” – invokes ספר בן-סירא. ספר בן-סירא was a חכם, living in ירושלים c. 200 BCE – who composed a work which was modeled after ספר משלי. Although rejected from the canon, it survived in the original (unlike the rest of the apocrypha) and was studied by the חכמים, as we see in our סוגיא, they even expounded on its verses. Evidently, at some point, it was augmented with Aramaic sections which included folks sayings, superstitions and other unworthy subjects – which may be why חכמים felt it should not be studied at all.

1. פי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה לנדח עליו גרזן פי ממנו תאכל ואתו לא תכרת כי האדם עין השדה לבא מפניך במצור: דברים כ, ט
2. דאנה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה: משלי יב, כה
3. איש רעים להתרועע ויש אהב דבק מאח: משלי יח, כד
4. ככלוב מלא עוף פן בתיקהם מלאים מרמה על פן גדלו ויעשירו: ירמיהו ה, כז
5. אל תאמינו ברע אל תבטחו באלוף משכבת חיקך שמר פתחי פיך: מכה ז, ה
6. אל תתהלל ביום מחור כי לא תדע מה ילד יום: משלי כו, א
7. כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד: משלי טו, ט
8. מסייע אבנים יעצב בהם בוקע עצים יסכן בהם: קהלת י, ט
9. שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב: משלי טו, כג
10. ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך: שמות טו, ט
11. כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא: קהלת ז, כ
12. בן שטים עשרה שנה מנשה במלכו וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו חפצי בה: ויעש הרע בעיני ה' ותועבת הגוים אשר הוריש ה' מפני בני ישראל: מל"ב כא, א-ב
13. גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה: משלי כה, א
14. וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו: ויבא ה' עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשור וילכדו את מנשה בחימה ויאסרהו בנחשתיים ויוליכהו בבבלה: דה"ב לג, י-יא
15. וקהצור לו חלה את פני ה' אלהיו ויפגע מאד מלפני אלהי אבותיו: דה"ב לג, יב
16. ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא: בראשית ד, יג
17. ויאמר עשו אל אביו תברכה אחת הוא קד אבי ברכני גם אני אבי וישא עשו קלו ויבך: בראשית כו, לח

I Analysis of ר"ע's additions to the list:

a Reading “outside books”:

i בריתא: refers to ספרי מינים (probably NT)

ii רב יוסף: even בן-סירא is prohibited

1 Challenge (אבוי): what is written there that is so offensive?

2 Suggestions: defeated, as they are synonymous with תנ"ך (vv. 1-3)

3 Answer: because of silly things written there

(a) Therefore (רב יוסף): the reasonable and valuable things written there may be read

(i) Examples: parallels to vv. 4-7

(ii) Tangent: aggadic interpretation of vv. 8-9

b Incantations on a wound (v 10):

i רב יוחנן: only if he spits, as it is improper to mention שם שמים over spittle

ii רב: even if he uses a פסוק without ה' שם, as long as it is about disease (e.g. נגע צרעת כי תהיה באדם...)

iii ר' חנינא: any פסוק, even without mention of disease

1 Tangents: about rubbing oil on שבת; summoning שדים

2 And: interpretation of v. 10

iv Tangent: story of ר"ע on his deathbed (v. 11); his response to ר"ע about the value of ייסורין

1 Explication: vv. 12-15

(a) Tangent: three who made claims on God:

(i) קין: v. 16

(ii) עשו: v. 17

(iii) מנשה: originally called out to many gods then to ה'

c אבא שאול: explicitly pronouncing ה's Name

i בריתא: only outside of מקדש and only בענה (several interpretations, discussed in שעור)